

ဗူးတံခါးအလွန်

BEYOND THE PRISON GATE

နေပြည်(ပြည်)၊ နာရီ(၁၀)၊ နာရီ(၁၀)၊
အချိန် / စတင်ကုသမှုအစီအစဉ်

လက်နက်ကိုင်ခွင့်မရှိ
DO NOT ALLOWED TO ARMED

ကျွန်ုပ်တို့အနေဖြင့် နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသား/သူများဆိုသည့် စကားကိုကြားရသောအခါ၊ ကျွန်ုပ်တို့သည် သူတို့၏ ရဲစွမ်းသတ္တိရှိသော လုပ်ဆောင်မှုများကြောင့် ထောင်ဒဏ်ကျခံရခြင်း (သို့) ထောင်နံရံများကြားထဲတွင် သူတို့တွေ့ကြုံ ခဲ့ရတဲ့ ဆင်းရဲ၊ ဒုက္ခများအကြောင်း မကြာခဏ ကြားသိရပါသည်။ သို့သော် လွှတ်မြောက်ပြီးနောက် မည်သို့ဆက် ဖြစ်ကြပါသနည်း။

နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသား/သူဟောင်းများကို လမ်း၌တွေ့ဆုံချိန်တွင် သူတို့သည် အခြားသူများကဲ့သို့ဖြစ်ပါသည် - ကျွန်ုပ်တို့ မှန်းဆရန်ပင် ခက်ခဲသော အတွေ့အကြုံများကို သူတို့ ရှင်သန်နိုင်ခဲ့သော်လည်း သူတို့၏ အတိတ်က အမှုရင်ဆိုင်ခဲ့ရသည်များကို ကျွန်ုပ်တို့ မမြင်မသိခဲ့ကြရပါ။ ထောင်နှင့်ချီသော နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသား/သူများသည် သူတို့၏ အချိန်များကို မြန်မာနိုင်ငံ၏ ထောင်များတွင် ပေးဆပ်ခဲ့ရပါသည်။ အချို့သူများမှာ ကျော်ကြားသော လူထုခေါင်းဆောင်များ ယခုအချိန်တွင် ဖြစ်လာပြီး သူတို့၏ ထောင်နံရံများကြားက တွေ့ကြုံခံစားခဲ့ရသော အဖြစ်အပျက်များကို သေချာစွာမှတ်တမ်းတင်ထားပြီး အသေးစိတ်ပြန်ပြောကြပါသည်။ သို့သော် နိုင်ငံရေး အကျဉ်းသား/သူဟောင်း အများစုမှာ ပို၍ကောင်းမွန်သောနိုင်ငံတစ်ခုဖြစ်ပေါ်ရန် ကြိုးပမ်းခဲ့သူများ ဖြစ်သော်လည်း အများပြည်သူ သတိမပြုခြင်း မခံရဘဲ အမေ့လျော့ခံဘဝများ အနေဖြင့်သာ ရပ်တည်နေကြပါသည်။

လွှတ်မြောက်ပြီးနောက် နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသား/သူ အများစုသည် ပုံမှန် လူမှုဘဝများကို အသားတကျ ပြန်လည် နေ နေထိုင်နိုင်အောင်ကြိုးစားကြပါသည်။ ထောင်မကျမီ သူပိုင်ဆိုင်ခဲ့သောဘဝများတွင် ပြန်လည်နေထိုင်နိုင်ရန် ကြိုးစားကြပါသည်။ သူတို့သည်ထောင်အတွင်းတွင် နှစ်များစွာကုန်လွန်ခဲ့ရသောကြောင့် ယခုအချိန်တွင် သူတို့သည် စိန်ခေါ်မှုအမျိုးမျိုးကို ရင်ဆိုင်ကြုံတွေ့နေရပါသည် - သူတို့၏ ချစ်သူရသူများနှင့် နှစ်ပေါင်းများစွာ ဝေးကွာရခြင်း - နှစ်ပေါင်းများစွာ ပညာရေး အခွင့်အလမ်းများနှင့် ကင်းကွာရခြင်း - ခံစားခွင့်များကို နှစ်ပေါင်းများစွာ ပိတ်ပင်ခံရခြင်း တို့ဖြစ်ပါသည်။ ထိုကဲ့သို့ ခက်ခဲမှုများ ရင်ဆိုင်ခဲ့ရသော်လည်း နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသား/သူဟောင်းများသည် ယခုအချိန်ထိ ဘဝကို အလျော့မပေးဘဲ ရုန်းကန်လှုပ်ရှားလျက်ရှိသည်။

"ဗူးတံခါးအလွန်"သည် ထောင်နဲ့ချီသော အဖြစ်အပျက်များအနက်မှ လက်တစ်ဆုပ်စာမျှသော အဖြစ်အပျက်များ ဖြစ်ပြီး အကျဉ်းထောင်များမှ လွှတ်မြောက်ပြီးနောက် အဖြစ်အပျက်များကို တင်ဆက်ပြသထားခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ယခု ဓါတ်ပုံများသည် နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသား/သူဟောင်းများ မျိုးဆက်အသီးသီး၏ နေ့စဉ်ဘဝကို ပြောပြသွားမည် ဖြစ်ပါသည်။ တချို့သူများမှာ အသက်ရှင်နေနိုင်ဖို့ရန် ရုန်းကန် နေကြရသည်။ တချို့သူများမှာ ဘဝပျော်ရွှင်မှုအတွက် ရုန်းကန်နေကြရပါသည်။ အချို့မှာ သူတို့၏ မစွန့်လွှတ်နိုင်သော နိုင်ငံရေးရည်မှန်းချက်များအတွက် ဆက်လက် ရုန်းကန်နေကြပါသည်။ ဤဓါတ်ပုံများမှတစ်ဆင့် ကျွန်ုပ်တို့သည် အသိပေးနိုးဆော်ရန်၊ နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသား/သူ များအားလုံးရဲ့ ဘဝများနှင့် သူတို့ကြုံတွေ့နေရသော ပြဿနာများကို ပိုမိုထဲထဲဝင်ဝင် နားလည်စေရန် ရည်ရွယ်ထား ပါသည်။

ယခုပြပွဲအတွက် ရိုက်ကူးပေးထားသော ဓါတ်ပုံဆရာအားလုံးမှာ နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားဟောင်းများဖြစ်ကြပါသည်။ သူတို့သည် ထောင်ဒဏ် တစ်နှစ်မှ ဆယ်စုနှစ် နှစ်ခုနီးပါး ထောင်တွင်းနေထိုင်ခဲ့ကြ ရသူများ ဖြစ်ပါသည်။ ဓါတ်ပုံ ဆရာများအားလုံးသည် ထောင်တွင်းအတွေ့အကြုံများကို သိရှိရင်းနှီးပြီး ကိုယ်တိုင် ဖြတ်သန်းခဲ့သူများ ဖြစ်ကြပါ သည်။ ထို့အပြင် အကျဉ်းထောင်မှ လွတ်မြောက်လာခဲ့သည့် အခြားအကျဉ်းသားများကဲ့သို့ ပြင်ပလူမှုဘဝ စိန်ခေါ်မှု များကို ရင်ဆိုင်ကြုံတွေ့ခံရသူများဖြစ်ပါသည်။ ယခုပြပွဲသည် သူတို့၏ နက်နဲသော နားလည်မှုများကို အသုံးပြု၍ သူတို့၏မိတ်ဆွေ နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားဟောင်းများ၏ လက်ရှိလူမှုဘဝ ဖြစ်ရပ်များကို ပြသထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

When we hear about political prisoners, we are often told stories of the heroic acts that led to their imprisonment or about the suffering they experienced within the prison walls. But, what happens after prison?

When we meet former political prisoners in the street they look like everybody else – their past trials are invisible to us, although they have survived experiences that we can hardly imagine. Thousands of political prisoners have served time in the prisons of Myanmar. Some are now renowned public figures and their stories of suffering within prison walls are well documented and recounted. But, many former political prisoners remain unknown to the public, even though they too fought for a better country.

After release, most political prisoners try to return to live an everyday life, to return to the life they had before their imprisonment. Yet they face many challenges because of the years they lost in prison – years removed from their loved ones; years with little or no access to education or employment; years of deprivation. Yet in spite of these difficulties, former political prisoners struggle on.

‘Beyond the Prison Gate’ tells just a handful of the thousands of stories, the stories about what happens after release. These photographs tell of the everyday lives of political prisoners from various generations. Some struggle for bare subsistence, some struggle for happiness, and others continue the struggle for political goals they never left behind. With these photos we seek to raise awareness and push for a better understanding of the lives and issues facing all former political prisoners.

In addition to the subjects, the photographers in this project are all former political prisoners themselves. Their experiences range from one year in detention to more than a decade of imprisonment. All photographers thus have intimate knowledge of the prison experience, as they lived through it themselves, and faced the challenges that come afterwards. Now, they have used this deep understanding, to show us the current reality of their fellow former political prisoners.

Sai Minn Thein aka **Sai Bo Bo Soe** (1981) was arrested on August 23, 2007 for protesting against the rising fuel prices in the prelude to the Saffron Revolution. He was sentenced to four and a half years on multiple charges. He served almost four years in Hkamti Prison before his release on May 17th 2011.

Photo: Chris Peken

Through his pictures Sai Minn Thein shows the double punishment many former political prisoners faced. Not only were they imprisoned, they were sent to remote prisons far from their families, just to aggravate the suffering. In his family portrait series, he elegantly shows how imprisonment tore a family apart for years. One by one, members of the family were arrested and placed in various prisons across the country. Those outside prison had to travel to faraway locations across the country just to visit their family members in prison. Today the family has finally been reunited despite their history of forced separation.

In his second series, he depicts the struggle that faces many political prisoners after their release: dealing with health issues that have arisen after years of living in prison. Inside the prisons, most political prisoners survive on a poor diet and minimal medical care. After release, many continue to suffer with ongoing health issues caused by poor treatment in the prison.

စိုင်းမင်းသိန်း (ခ) **စိုင်းဘိုဘိုစိုး** (၁၉၈၁) သည် ရွှေဝါရောင်တော်လှန်ရေးတွင် ပါဝင်ခဲ့သဖြင့် ၂၀၀၇ ခုနှစ် ဩဂုတ်လတွင် ဖမ်းဆီးခံခဲ့ရပြီး ၂ ပစ်မှတ်ပေါင်းစုံတပ်၍ ထောင်ဒဏ်လေးနှစ်ခွဲ ချမှတ်ခြင်းခံခဲ့ရသည်။ ခန္ဓာ အကျဉ်းထောင်တွင် လေးနှစ်နီးပါး ထိန်းသိမ်းခံရပြီး ၂၀၁၁ ခုနှစ် မေလ ၁၇ ရက်နေ့တွင် လွတ်မြောက်ခဲ့သည်။

နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသား အများစု နှစ်ထပ်ဆင့် ခံစားရသည့် အခြေအနေများကို ရှင်းပြနိုင်ရန် စိုင်းမင်းသိန်းသည် ရုပ်ပုံများမှတစ်ဆင့် ပြသသွားမည်ဖြစ်ပါသည်။ ယုံကြည်ချက်ကြောင့် အကျဉ်းကျခံရသူများသည် ထောင်ဒဏ်များ ချမှတ်ခံရသည်သာမက ပိုမိုထိခိုက်ခံစားရစေရန်အတွက် မိသားစုနှင့် ဝေးရာ အကျဉ်းထောင်များထံ ပို့ခြင်း ခံရသည်။ မိသားစုဓာတ်ပုံများတွင် ထိုသို့အကျဉ်းချမှတ်ခံရသည့် မိသားစုတစ်ခု ဝေးလံကွဲကွာမှုကို ဖော်ပြနေသည်။ မိသားစုဝင်တစ်ယောက်စီသည် တစ်ယောက်ပြီးတစ်ယောက် ဖမ်းဆီးခံရပြီး မြန်မာနိုင်ငံအနှံ့ အကျဉ်းထောင်များ တွင် ထိန်းသိမ်းခြင်းခံခဲ့ရသည်။ ကျန်ရစ်နေသောမိသားစုဝင်များမှ မြန်မာနိုင်ငံအနှံ့ ဝေးလံသော ထောင်အသီးသီး တွင် အကျဉ်းကျ မိသားစုဝင်များထံ သွားရောက်၍ ထောင်ဝင်စာတွေ့ခဲ့ရသည်။ ထိုသို့ တကွတည်း ခွဲခြားခံရသော မိသားစုသည် ယနေ့အချိန်တွင် ပြန်လည်ပေါင်းစည်းမိကြပြီဖြစ်သည်။

သူ၏ ဒုတိယဓာတ်ပုံစီးရီးတစ်ခုတွင်မူ အကျဉ်းထောင်မှ လွတ်မြောက်ပြီးနောက် ကြုံတွေ့ရသော အခက်အခဲများကို ဖော်ပြထားပြီး၊ နှစ်ရှည်လများ ထောင်အတွင်း နေထိုင်ခဲ့ရသည့် အကျိုးဆက်အနေဖြင့် ခံစားရသည့် ကျန်းမာရေး အခက်အခဲများကို ဖော်ပြထားသည်။ ထောင်ကျခံခဲ့ရစဉ်က မမျှတသော အာဟာရ၊ အနည်းငယ်မျှသော ကျန်းမာရေး အစောင့်အရှောက်ဖြင့် နေထိုင်ခဲ့ရပြီးနောက် လွတ်မြောက်လာသည့်အခါ အများစုသည် ထောင် အတွင်း ကျန်းမာရေး စောင့်ရှောက်မှု အားနည်းချက်များကြောင့် ပေါ်ပေါက်လာသော ကျန်းမာရေး ဆိုးရွားမှု ဒဏ်ကို ဆက်လက် ရင်ဆိုင်ကြရလေ့ရှိသည်။

စမ်းချောင်းမြို့နယ်မှ နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားဟောင်း မိသားစု Family of political prisoners from Sanchaung Township. Photo: Sai Minn Thein

ကိုရဲလွင်၊ HCPP တွင်ရှိနေစဉ်။ Ko Ye Lwin at HCPP. Photo Sai Minn Thein

Pho Nyi Htwe aka. **Myo Kyaw** (1973) was arrested three times for his involvement in the democracy movement in 1990, 1991 and 1996. Each time he was charged under the emergency act, section 5J. He was last released in 2002. After release he continued the fight for democracy as video journalist during the Saffron revolution. In 2010 he had to go underground, but continued his work as a video journalist. Today, he works as an editor.

Photo: Chris Peken

Through three different stories, Pho Nyi Htwe depicts how various political prisoners live very different lives after release, although they still have a shared cause. His pictures showcase survivors – those who have faced tremendous challenges and loss, but who still keep struggling to survive. These former political prisoners continue to fight for both their daily lives, by selling lottery tickets or weighing people on the street, and for the good of the nation, by volunteering in HCPP and remaining politically engaged.

ဖိုးညီထွေး (ခ) မျိုးကျော်သည် (၁၉၇၃) ဒီမိုကရေစီလှုပ်ရှားမှုတွင် ပါဝင်ခဲ့သောကြောင့် ၁၉၉၀ တွင်ပထမအကြိမ် ၊ ၁၉၉၁ တွင်ဒုတိယအကြိမ် နှင့် ၁၉၉၆ တွင် တတိယအကြိမ် ဖမ်းဆီးခံခဲ့ရသည်။ အဖမ်းဆီးခံရသည့် အကြိမ်တိုင်းတွင် အရေးပေါ်စီမံချက်ဥပဒေပုဒ်မ (၅/ည) ဖြင့် အရေးယူခံခဲ့ရသည်။ သူသည် ၂၀၀၂ တွင် နောက်ဆုံးအကြိမ် လွှတ်မြောက်လာခဲ့သည်။ လွှတ်မြောက်ပြီးနောက်ပိုင်းတွင် Burma Video Journalist (BVJ) အနေဖြင့် ရွှေဝါရောင်တော်လှန်ရေးအတွင်း ဒီမိုကရေစီအတွက် ဆက်လက်တိုက်ပွဲဝင်ခဲ့သည်။ ၂၀၁၀ တွင် သူသည် ထွက်ပြေးတိမ်းရှောင်ခဲ့ရသော်လည်း ဗီဒီယိုသတင်း ထောက်အနေဖြင့် လက်ဆက်တာဝန်ထမ်းဆောင်ခဲ့သည်။ ယခုလက်ရှိအချိန်တွင် သူသည် သတင်းအယ်ဒီတာ တစ်ယောက်ဖြစ်သည်။

ဖိုးညီထွေးသည် လွှတ်မြောက်ပြီးနောက် နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသား/သူ များ၏ မတူညီသောဘဝနေထိုင်မှုများကို သူ၏ ဓါတ်ပုံများမှ တစ်ဆင့်ပြသသွားမည်ဖြစ်ပါသည်။ သူ၏ ဓါတ်ပုံများသည် ရှင်သန်ခြင်းကိုပြသသွားမည်ဖြစ်ပါသည် - ထိုသူတို့သည် ကြီးမာသော စိန်ခေါ်မှုများ နှင့် ဆုံးရှုံးမှုကို ရင်ဆိုင်ခဲ့ရပါသည်။ သို့သော်လည်း ရှင်သန်ဖို့အတွက် ဆက်လက် ရုန်းကန်နေဆဲဖြစ်ပါသည်။ ဤနိုင်ငံရေး အကျဉ်းသား ဟောဟောင်းများသည် နေ့စဉ်ဘဝအတွက် - ထိလက်မှတ်များရောင်းချခြင်းအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ လမ်းမဘေးတွင် ပေါင်ချိန်ခြင်းအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ နိုင်ငံတော်ကို ကောင်းကျိုးပြုခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း - HCPP တွင် လုပ်အားပေးခြင်းအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ နိုင်ငံရေးအရ ပါဝင်လှုပ်ရှားခြင်းအားဖြင့်လည်းကောင်း ကြိုးပမ်းလျှက်ရှိကြပါသည်။

ကိုဖိုးကျော် သူ၏နေအိမ်တွင်ရှိနေစဉ်။ Ko Pho Kyaw in his home. Photo: Pho Nyi Htwe

ကိုဖိုးကျော် ထိလက်မှတ်များ ရောင်းနေစဉ်။ Ko Kyi Soe selling lottery tickets. Photo: Pho Nyi Htwe

ရုံးခန်းထဲတွင် မိသားစုဓါတ်ပုံနှင့်တွေ့ရသော မသန္တာ။ Ma Tanda in her office with a picture of her family. Photo: Pho Nyi Htwe

Phyoe Dhana Chit Lynn Thike (1994) was arrested during the uprising for a new education bill in 2015. He spent one year detained in Thayerwaddy prison while awaiting judgement. He was finally released in April 2016. Today Phyoe Dhana is a photographer, and he is still strongly committed to supporting the development of an inclusive, just, and democratic society in Myanmar.

Photo: Chris Peken

His pictures showcase the strong spirit of former political prisoners who manage to maintain a sense of happiness in spite of all the challenges they have faced. They find happiness in love, in kindness to others, and in a continued commitment to creating a better future for Myanmar.

There are many generations of political prisoners in Myanmar. Some of which go far back and are not alive to be photographed today. Phyoe Dhana's pictures reach across different generations of political prisoners still alive. The first of his subjects was arrested in 1989, while the last still has an ongoing case.

ဖြိုးနေချစ်လင်းသိုက် (၁၉၉၄) သည် ၂၀၁၅ ပညာရေးအသစ်တောင်းဆိုခြင်း အုံကြွမှုဖြစ်ပွားနေစဉ် အဖမ်းခံခဲ့ရသူဖြစ်ပါသည်။ သူသည် တရားရုံးမှစီရင်ချက်ကို စောင့်နေစဉ်အတွင်း သာယာဝတီ အကျဉ်းထောင်တွင် တစ်နှစ်ထိန်းသိမ်းခံခဲ့ရပါသည်။ သူသည် ဧပြီ ၂၀၁၆နေ့တွင် လွှတ်မြောက်ခဲ့ပါသည်။ ယနေ့တွင် ဖြိုးနေသည် ဓါတ်ပုံဆရာတစ်ဦးဖြစ်ပါသည်။ သူသည် မြန်မာနိုင်ငံတွင်း ဖွံ့ဖြိုးမှုတွင် ပါဝင်သော တရားမျှမှုနှင့် ဒီမိုကရေစီ လူ့အဖွဲ့အစည်းအတွက် ခိုင်မာစွာထောက်ခံအားပေးသူ လည်းဖြစ်ပါသည်။

သူ၏ဓါတ်ပုံများသည် စိန်ခေါ်မှုများကို ရင်ဆိုင်ခဲ့ရသော်လည်း ပျော်ရွှင်မှုကို စီမံနိုင်ခဲ့သော နိုင်ငံရေး အကျဉ်းသားဟောင်းများ၏ ခိုင်မာသောစိတ်ဓါတ်ခွန်းအားများကို ပြသ သွားမည်ဖြစ်ပါသည်။ သူတို့သည် ပျော်ရွှင်မှုကို ချစ်ခြင်းမေတ္တာတွင်း၎င်း၊ သူတစ်ပါးပေါ် ကြင်နာခြင်းဖြင့်၎င်း၊ ပို၍ကောင်းမွန်သော အနာဂတ်မြန်မာနိုင်ငံတော်ဖန်တီးရန်အတွက် ဆက်လက်လုပ်ဆောင်ခြင်းဖြင့်၎င်း ရှာဖွေကြပါသည်။

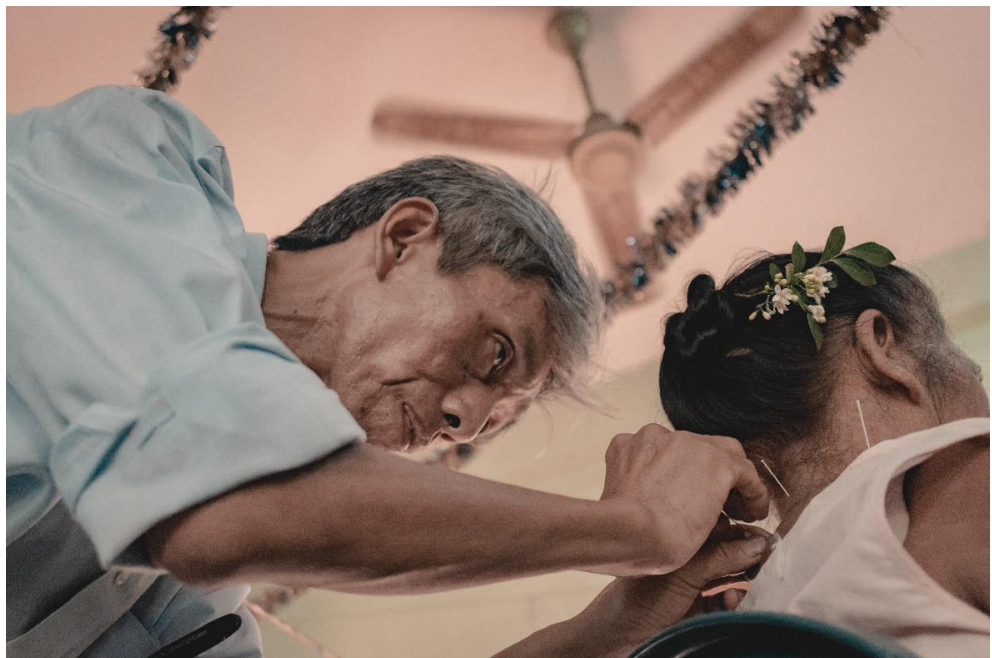
မြန်မာနိုင်ငံတွင် နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသား/သူများ မျိုးဆက်များစွာရှိပါသည်။ အချို့များသည် အချိန်အလွန် ကြာမြင့်ခဲ့ပြီ၊ တစ်ချို့သည် ဆုံးပါးသွားပြီဖြစ်သောကြောင့် ယနေ့တွင် ဓါတ်ပုံများရိုက်ကူး မဖြစ်နိုင်တော့ပါ။ ဖြိုးနေ၏ ဓါတ်ပုံများသည် သက်ရှိထင်ရှားရှိသော မတူညီသော နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသား မျိုးဆက်များကို အသီးသီးကို ပြသသွားမည်ဖြစ်ပါသည်။ ပထမတစ်ဦးသည် ၁၉၈၉ ခုနှစ်တွင် အဖမ်းခံရပြီး၊ နောက်ဆုံး တစ်ဦးသည် အမှုရင်ဆိုင်နေဆဲဖြစ်ပါသည်။

“Athan” (အသံ) အဖွဲ့အစည်းမှ မောင်ဆောင်းခ။
Maung Saung Kha with material from his newly
launched organization ‘Athan’ (Voice). Photo:
Phyoe Dhana Chit Lynn Thike

သန်လျင်ရှိ အိုးဝေညာဒါနကျောင်းတွင် ကိုမင်းသွေးသစ်
စာသင်ပြနေပုံ။ Ko Min Thaway Thit teaching at Thanlynn Owai
free education centre. Photo: Phyoe Dhana Chit Lynn Thike

ဒေါက်တာနေဝင်း အပ်စိုက်ကုသပေးနေပုံ။ Dr. Nay Win performing acupuncture. Photo: Phyoe Dhana
Chit Lynn Thike

Letyar Tun (1972) was first arrested in 1988 while working for the newspaper Nyi-nyoot-yay (To Unite). After his release he joined the All Burma Student Democratic Front on the Thai/Burma border. He was re-imprisoned in 1998 when sentenced for high treason. He has spent 18 years of his life in prison, 14 of these on death row. He was finally released on November 19, 2012, via a presidential amnesty in connection with President Obama's visit to Myanmar. Today he is a writer, editor and photographer.

Photo: Chris Peken

The idea for Letyar's photos sprung out of the project "Framing the Transition." This series show the families of political prisoners who died in prison holding portraits, documents, and other belongings of their deceased family members. In this ongoing series Letyar continues to photograph these families over the years, poignantly reminding viewers how the lives of the family members go on as the remains of the fallen political prisoners stay the same. The pictures give voice to fallen political prisoners and raise awareness of the fact that these people gave their lives in the fight for democracy.

လက်ျာထွန်း (၁၉၇၂) သည် ညီညွတ်ရေး သတင်းစာစောင်အတွက် အလုပ်လုပ်နေစဉ်အတွင်း ၁၉၈၈ ခုနှစ်တွင် ပထမဆုံးအကြိမ် အဖမ်းခံခဲ့ရသည်။ လွတ်လာပြီးနောက်ပိုင်း ၁၉၉၁ တွင် ထိုင်း၊ မြန်မာနယ်စပ်ရှိ ဒီမိုကရေစီ မြန်မာကျောင်းသားများတပ်သို့ ပူးပေါင်းပါဝင်ခဲ့သည့် အတွက် ထောင် ၅ နှစ်ကျခဲ့သည်။ ဒုတိယအကြိမ်ဖြင့် နိုင်ငံတော်ပုန်ကန်မှု နှင့် ၁၉၉၈တွင် ထပ်မံထောင်ကျခဲ့သည်။ သူသည် ထောင်ထဲတွင် ၁၈ နှစ်ကြာ ထောင်ဒဏ်ကျ ခံခဲ့ရာတွင် ၁၄ နှစ်တာကာလသည် သေဒဏ်အမိန့်ဖြင့် ကုန်ဆုံးခဲ့ရသည်။ နိုဝင်ဘာ ၁၉၊ ၂၀၁၂ တွင် မြန်မာနိုင်ငံသို့ သမ္မတ အိုဘားမားလာရောက်လည်ပတ်မှုနှင့် စပ်လျဉ်းပြီး သူသည် နောက်ဆုံးတွင် နိုင်ငံတော်/သမ္မတ လွှတ်ငြိမ်း ချမ်းသာခွင့်ဖြင့် လွတ်မြောက်လာခဲ့သည်။ ယနေ့တွင် သူသည် စာရေးဆရာတစ်ဦး၊ အယ်ဒီတာတစ်ဦး၊ ဓာတ်ပုံဆရာ တဦးအနေဖြင့် နေထိုင်လျက်ရှိသည်။

သူ၏ ဓာတ်ပုံများအတွက် စိတ်ကူးသည် "ပြောင်းလဲခြင်း ပြုတင်းပေါက်" စီမံကိန်းမှ ထွက်ပေါ်လာခဲ့သည်။ ဤအတွဲဆက်ခံဓာတ်ပုံများသည် ထောင်ထဲတွင် ဆုံးပါးသွားခဲ့သော နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသား/သူများ၏ မိသားစုများ သည် ဆုံးပါးသွားသူများ၏ ဓာတ်ပုံများ၊ စာရွက်စာတမ်းများနှင့် ကွယ်လွန်သူ မိသားစုဝင်များ၏ အခြားပိုင်ဆိုင်မှု များကို ကိုင်ဆောင်ထားသော ဓာတ်ပုံများကိုပြသထားသည်။ဆက်လက်၍ ကျဆုံးသွားသော နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသား များ၏ မိသားစုဝင်များ ဘဝအခြေနေများကို ကြည့်ရှုသူများအား အမှတ်ရစေမည်ဖြစ်သည်။ သူ၏ ဓာတ်ပုံများသည် ကျဆုံးသွားသော နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားများ၏ ဒီမိုကရေစီရေးအတွက် အသက်ပေး၍ တိုက်ပွဲဝင်သွားကြခြင်း ဖြစ်ကြောင်းကို အသိပညာပေးပြီး ဓာတ်ပုံများမှ စကားသံများပေးသွားမည်ဖြစ်သည်။

ကွယ်လွန်သူခင်မွန်သည်ဓါတ်ပုံရှေ့တွင် ရပ်နေသော ဒေါ်ကြူကြူ။ Daw Kyu Kyu stands in front of a portrait of her late husband. Photo: Letyar Tun

သားဖြစ်သူ ထောင်အတွင်းနေစဉ် အသုံးပြုခဲ့သော မှန်အားကိုင်ဆောင်ထားသည့် မိခင်ဒေါ်ခင်စိန်။ Daw Khin Sein holds a mirror used by her son while in prison. Photo: Letyar Tun

ဦးဝင်းမောင်နှင့်ဒေါ်မြမြအေးသည် အကျဉ်းထောင်အတွင်း ကွယ်လွန်ခဲ့ရသည့် သားဖြစ်သူ ကိုသက်ဝင်းအောင်၏ ဓါတ်ပုံအား ကိုင်ဆောင်ထားပုံ။ U Win Maung and Daw Mya Mya Aye hold photo of their late son, KoThet Win Aung. Photo: Letyar Tun

ဒီပရောဂျက်ကို ဖြစ်မြောက်အောင်ဆောင်ရွက်ပေးခဲ့သူမှာ Liv S. Gaborit (PhD. Student, Roskilde University, Denmark) ဖြစ်ပြီး ဒိန်မတ်နိုင်ငံခြားရေး ဝန်ကြီးဌာနမှ ထောက်ပံ့ပေးထားသော DIGNITY ၏ 'Legacies of Detention in Myanmar' ပရောဂျက်၏ အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုလည်းဖြစ်သည်။ ဓါတ်ပုံပြပွဲနှင့် ဆက်လျင်၍ သိလိုလျှင် Gaborit@ruc.dk ကိုဆက်သွယ်မေးမြန်းနိုင်ပါသည်။

The project has been facilitated by Liv S. Gaborit (PhD. Student, Roskilde University, Denmark) and is part of the research project 'Legacies of Detention in Myanmar' by DIGNITY, funded by the Danish Ministry of Foreign Affairs. For further information on the exhibition, please contact: Gaborit@ruc.dk